

Factsheet

Thematisch wijzigen omgevingsplan

Omgevingsplannen kunnen op twee verschillende manieren worden gemaakt: per gebied en per thema. Kortgezegd komt het erop neer dat bij gebiedsgericht (locatiegewijs) wijzigen een deel van het omgevingsplan wordt gemaakt voor een afgebakend gebied en bij thematisch (regelgewijs) wijzigen bepaalde regels op een onderwerp worden gewijzigd voor het gehele grondgebied van de gemeente. Door beide mogelijkheden te gebruiken kunt u de overgang van het tijdelijke deel naar het nieuwe deel van het omgevingsplan flexibiliseren.

Gemeenten kunnen de op bepaalde locatie geldende regels met betrekking tot een bepaald onderwerp of thema uit een bestemmingsplan wijzigen of aanvullen in het nieuwe deel van het omgevingsplan, terwijl de overige op de locatie geldende regels in het tijdelijke deel nog blijven gelden.

Bij een thema kunt u denken aan parkeren. Als u de regels voor het thema parkeren thematisch wijzigt in het omgevingsplan, dan gelden die regels vaak voor de gehele gemeente. Bedenk vooraf of het thema dat u in een omgevingsplan wilt opnemen zich leent voor een thematische aanpak. Een thema met gebruiksruimte dat veel invloed heeft op andere activiteiten, zoals bijvoorbeeld "geluid van wegen" kan in bepaalde gebieden om veel afstemming vragen, dus dat is minder geschikt om thematisch te wijzigen. Immers in dat geval moeten dan ook regels over andere onderwerpen worden geregeld, bijvoorbeeld ten aanzien van wonen, een geluidgevoelige bestemming. Daarom is het onderwerp minder geschikt voor thematisch wijzigen.

In deze factsheet staan we stil bij hoe gemeenten thematisch een omgevingsplan kunnen wijzigen.

Van tijdelijk naar het nieuwe omgevingsplan

Overgangsrecht

- Artikel 22.6 Omgevingswet (vervanging tijdelijk deel omgevingsplan)
1. Bij de vaststelling van een omgevingsplan kunnen de voor een locatie geldende regels die zijn opgenomen in een besluit als bedoeld in artikel 4.6, eerste lid, onder a, b, c, g, h, i, j, k, l of m, van de Invoeringswet Omgevingswet alleen alle tegelijk komen te vervallen.
 2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen gevallen worden aangewezen waarin, in afwijking van het eerste lid, tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip de regels, bedoeld in het eerste lid, ook gedeeltelijk voor een locatie kunnen komen te vervallen.
 3. Uiterlijk op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip zijn alle regels van het omgevingsplan opgenomen in het niet-tijdelijke deel van dat plan.

Het hierboven geciteerde artikel 22.6 van de Omgevingswet bepaalt hoe het nieuwe deel van het omgevingsplan kan worden opgebouwd. De genoemde regels die gelden op een locatie kunnen alleen allen tegelijk komen te vervallen. Het gaat dan om het tijdelijke deel van het omgevingsplan genoemd in het eerste lid van 22.6 Ow.¹ Voor het andere deel van het tijdelijke omgevingsplan, de bruidsschat en de verschillende verordeningen die deel uitmaken van het tijdelijke omgevingsplan (geur, hemelwater, archeologische monumentenzorg), geldt dat dus niet.

In het tweede lid van artikel 22.6 Ow wordt de bevoegdheid gegeven om bij algemene maatregel van bestuur thema's aan te wijzen waarin regels voor een bepaalde locatie ook gedeeltelijk kunnen komen te vervallen in plaats van alle regels tegelijk. Van deze bevoegdheid is (vooralsnog) geen gebruik gemaakt door het Ministerie. Dat betekent dat bij AMvB dergelijke thema's niet zijn aangewezen.

Het technisch schrappen van een deel van de de regels genoemd in 22.6, eerste lid, is dus niet mogelijk; dat kan alleen voor alle regels op een locatie tegelijk. Het laten vervallen van alle regels op een locatie, wordt ook wel 'ponsen' genoemd, naar het uitdrukken van een gat in een kaart.

"Work-around"

Om toch gedeeltelijk de regels te laten vervallen, is het mogelijk om voorrangsregels op te nemen in de regels van het nieuwe deel van omgevingsplan. Dit is een tekstuele 'work around', omdat de techniek het niet mogelijk maakt om die regels gedeeltelijk te laten vervallen (want deze regels kunnen immers alleen per locatie alle tegelijk vervallen). Op deze manier kunnen ook voor een thematisch omgevingsplan de nieuwe planregels gedeeltelijk worden ingevoerd, zo kan het omgevingsplan thematisch worden opgebouwd.

Overigens merken wij op dat voor de VNG deze 'work around' voor thematisch wijzigen niet de voorkeur heeft. De VNG zou graag willen dat regels ook technisch zouden kunnen worden geschrapt door gemeenten in het tijdelijk deel. Dit zou mogelijk zijn als regels in de ICT-voorziening gekoppeld aan www.ruimtelijkeplannen.nl ("de overbruggingsfunctie") kunnen worden gemuteerd tijdens de overgangstermijn. Deze mogelijkheid is onderzocht door het Ministerie maar daar wordt helaas geen gebruik van gemaakt vanwege praktische en economische bezwaren.

Hoe werkt het thematisch aanpassen in de regels?

Het thematisch opbouwen van een omgevingsplan kan noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld om uitvoering te geven aan nieuw beleid voor de gehele gemeente. Feitelijk wordt in de nieuwe regels van het omgevingsplan op het thema, een bestaande regel aangepast of een nieuwe regel toegevoegd. Hiermee wordt de juridische werking van het tijdelijke deel gewijzigd, bij vaststelling van de regels voor het nieuwe deel. Dit is vergelijkbaar met hoe nu paraplubestemmingsplannen op een bepaald thema de onderliggende bestemmingsplannen wijzigen. In de Tweede Nota van Wijziging bij de Invoeringswet, is opgemerkt dat een vaststellingsbesluit verschillende mogelijkheden kan bevatten met betrekking tot het wijzigen van een regel in een omgevingsplan: *"Een besluit tot vaststelling van een omgevingsplan zal het omgevingsplan in de regel op onderdelen wijzigen. Een vaststellingsbesluit kan daartoe een scala aan mogelijkheden bevatten: er kan worden bepaald dat regels komen te vervallen, dat bestaande regels worden gewijzigd of dat bestaande regels worden vervangen door nieuwe regels. Ook kunnen alleen nieuwe regels worden toegevoegd, terwijl de bestaande regels onverminderd blijven gelden."*²

In het tijdelijke deel van het omgevingsplan van rijkswege (de bruidsschat) is een dergelijke voorrangsbepaling ook opgenomen:

Bijlage 1 bij artikel 7.1 van het Invoeringsbesluit

Artikel 22.1 Voorrangsbepaling bruidsschat

- 1. De regels in afdeling 22.2, met uitzondering van paragraaf 22.2.7.3, en afdeling 22.3 zijn niet van toepassing voor zover die regels in strijd zijn met regels in het tijdelijke deel van dit omgevingsplan, bedoeld in artikel 22.1, onder a, van de Omgevingswet.

1 Bestemmingsplannen, Wijzigingsplannen, Uitwerkingsplannen, Beheersverordeningen,, Inpassingsplannen (rijks en provinciale), Chw-bestemmingsplannen, Chw-inpassingsplannen, Chw-bestemmingsplannen voor ontwikkelingsgebieden, Exploitatieplannen, Voorbereidingsbesluiten.

2 De tekst uit die Tweede Nota van Wijziging bij de Invoeringswet van 29 januari 2019, Kamerstukken II, 2018-2019, 34 986, nr. 9, vanaf pagina 21

Zie onderstaand voorbeelden voor andere voorrangsregels:

Voorbeeld 1: voorrangsregel in het nieuwe deel:

In aanvulling op:

“In aanvulling op het bepaalde in het tijdelijke deel, is ook een betonmortelcentrale toegestaan, mits...”

Extra voorwaarden:

“In afwijking op het bepaalde in het tijdelijke deel, onverminderd overgangsrecht, is alleen een betonmortelcentrale toegestaan, mits...”

Voorbeeld 2: de gemeente heeft regels over ligplaatsen van woonboten themagewijs ingebouwd in het omgevingsplan. In bestemmingsplannen stonden ook regels over ligplaatsen:

Artikel X

De regels over ligplaatsen, die zijn opgenomen in het tijdelijke deel van het omgevingsplan, te weten de artikelen [x], [x2], [x3] van het tijdelijk deel onderdeel uitmakende bestemmingsplan [A]; de artikelen [y], [y2], [y3] van het tijdelijk deel onderdeel uitmakende bestemmingsplan [B]; de artikelen [z], [z2], [z3] van het tijdelijke deel onderdeel uitmakende bestemmingsplan [C]; zijn niet van toepassing.

Toelichting artikel X

In het tijdelijke deel van het omgevingsplan zijn onder andere alle bestemmingsplannen opgenomen, die golden direct voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze worden per datum inwerkingtreding van de wet van rechtswege onderdeel van het tijdelijke deel van het omgevingsplan van de gemeente. In verschillende bestemmingsplannen staan regels die het gebruik van ligplaatsen reguleren. Door deze wijziging van het omgevingsplan worden ligplaatsen nu voor de gehele gemeente in het nieuwe deel van het omgevingsplan geregeld. De regels over ligplaatsen in de voormalige bestemmingsplannen kunnen echter niet worden ingetrokken. Daarom regelt dit artikel de voorrang van de nieuwe regels boven de oude regels. Het tijdelijke deel van het omgevingsplan is te herkennen doordat de regels daarvan via de overbruggingsfunctie van het DSO worden getoond.

NB: De omschrijving artikel [x] van het tijdelijke deel onderdeel uitmakende bestemmingsplan, lijkt wellicht wat uitgebreid, maar geeft de juridische situatie weer. Bij de ingang “vergunningcheck” van het DSO loket zullen deze regels niet op deze manier worden getoond, alleen via regels op de kaart.

Het ‘themagewijs’ aanpassen van een omgevingsplan is niet nieuw. Onder de Wro worden regels in bestemmingsplannen soms ook thematisch gewijzigd, vaak voor de hele gemeente. Dit wordt dan een ‘paraplubestemmingsplan’ genoemd.

Voorbeelden van thematische regels in ‘oude’ paraplubestemmingsplannen onder de Wro:

Voorbeeld 3: Parapluherziening Parkeernormen 2018 van de gemeente Maassluis - let op: oude regeling onder de Wro

Artikel 4:

De in artikel 3 van dit bestemmingsplan opgenomen regels gelden in aanvulling op c.q. in afwijking van de regels van de andere ruimtelijke plannen in de gemeente Maassluis voor wat betreft het onderwerp ‘parkeren’ en/of ‘laden en lossen’, en laten de overige regels uit die onderliggende ruimtelijke plannen ongewijzigd.

Een dergelijke bepaling is ook in het nieuwe deel van het omgevingsplan mogelijk, de regels gelden in aanvulling op of in afwijking van de regels uit de bestaande plannen in het tijdelijke deel.

Voorbeeld 4: Regels van Winkeldiversiteit Centrum, Amsterdam - let op: oude regeling onder de Wro'

1.7 Herziening artikel 1 bestemmingsplan Nieuwmarkt (NL.IMRO.A1405BPSTD-VG01)

Artikel 1 van het bestemmingsplan Nieuwmarkt wordt als volgt gewijzigd:

1.65 wordt geschrapt en vervangen door:

1.65 Souvenirwinkel

een detailhandelsvestiging waarin de hoofdactiviteit of één van de activiteiten wordt gevormd door de handel in producten die in het teken staan van nationale-, streek- of stadssymbolen en/of namen [...].

Toegevoegd worden de volgende begrippen:

1.69 Toeristenwinkel

vormen van detailhandel die zich blijken hun reclame-uiting, presentatie, assortiment en/of bedrijfsvoering richten op dagjesmensen

Bij het thematisch opbouwen van een omgevingsplan zou het bovengenoemde voorbeeld, als volgt kunnen worden uitgewerkt. Artikel 1.65 van het voormalige bestemmingsplan Nieuwmarkt kan niet worden geschrapt, maar wel niet van toepassing worden verklaard. Het toevoegen van begrippen zoals "artikel 1.69 Toeristenwinkel" in bovengenoemd voorbeeld is ook mogelijk in het nieuwe deel van het omgevingsplan, in de bijlage 1.1 met begripsomschrijvingen.

De tekst van het vaststellingsbesluit zou dan als volgt kunnen luiden:

Artikel 1.65 van het van het tijdelijk deel van dit omgevingsplan onderdeel uitmakende bestemmingsplan Nieuwmarkt is niet van toepassing.

In bijlage 1.1 bij artikel 1.1. van het omgevingsplan worden de volgende begrippen toegevoegd

Souvenirwinkel: (inhoud nieuwe definitie)

Toeristenwinkel: (inhoud nieuwe definitie)

Thematisch opbouwen omgevingsplan

	Bestaande regels aangevuld	Bestaande regels vervallen (alleen tegelijk per locatie)*	Bestaande regels vervallen of wijzigen (bruidsschat en vo. 4.6 low)	Bestaande regels niet van toepas- sing verklaren	Nieuwe regels toegevoegd
Vaststellingsbesluit	V	V*	V	V	V
Ruimtelijkeplannen.nl/ overbruggingsfunctie	-	V*	niet van toepassing	-	-
LVBB	V	V*	V	V	V

*Op grond van artikel 22.6, eerste lid, geldt voor regels uit bestemmingsplan, uitwerkingsplannen, wijzigingsplannen etc. dat deze per locatie alleen tegelijk kunnen komen te vervallen

Dus kan het omgevingsplan themagewijs worden opgebouwd?

- Ja, dat kan, aan de hand van de tekstuele 'work-around'.
- Een aandachtspunt is wel dat het themagewijs laten vervallen van de inhoud van www.ruimtelijkeplannen.nl niet kan.
- Dat betekent dat u in het omgevingsplan nieuwe deel bepaalde artikelen uit het tijdelijke deel niet van toepassing kunt verklaren of een voorrangsregel kunt opnemen, als het betreffende thema ook wordt geregeld door de inhoud van ruimtelijkeplannen.nl.
- Regels uit verordeningen en de bruidsschat die deel uitmaken van het tijdelijk omgevingsplan kunnen wel vervallen. Regels uit gemeentelijke verordeningen die geen deel uitmaken van het tijdelijke omgevingsplan, moeten met een apart besluit worden ingetrokken.